

OVER DE VERWERKING VAN DE MOORD OP HUN DOCHTER

Jaap Brandligt

Amersfoort - Praten op een warm terras in Amersfoort met Wanda en Jacques Beemsterboer. Praten over hoe je het verwerkt als je dochter dood gaat. Dat kan zijn via een verkeersongeluk of door verdrinking. Of - zoals in hun geval - door onnodig bruut geweld van de vriend van de dochter. Van hun dochter Nadine. In algemene termen is daar veel over gezegd en misschien nog wel meer verzwegen. De Beemsterboers zijn daar steeds openhartig in geweest. Dat verdient complimenten. Bij deze. Een vraag is altijd weer hoe je verdriet dat met verlies gepaard gaat, persoonlijk verwerkt. En in relatie met je partner. Veel relaties gaan kapot aan verdriet. We - Jacques, Wanda en ikzelf - vinden het boeiend om inzichtelijk te maken hoe je als persoon, als individu, omgaat met verlies. Met verlies van hun dochter Nadine in dit geval.

Wanneer mensen worden geconfronteerd met verlies is er een aantal fasen te herkennen die men doorloopt bij de verwerking. Expert in stervensbegeleiding, Elisabeth Kübler-Ross, onderscheidde in het rouwproces vijf fasen. Ze beschouwde rouw niet als een lineair proces, dat iedereen stap voor stap doorloopt. Bij iedereen verloopt het rouwproces anders. Sommige mensen slaan fasen over. Anderen blijven lang in één fase hangen of herkennen een eerdere fase. Ook verlieservaringen uit het verleden bepalen mee hoe je vandaag omgaat met rouw. Mensen in rouw hebben nood aan een veilige plek om hun gevoelens te kunnen uiten. Het is daarbij belangrijk dat ze niet alleen worden gelaten. Ook respect voor het unieke proces van iedere persoon is nodig. Je kunt niet op bevel een bepaalde fase doorleven of afsluiten. Bewustzijn van het proces helpt wel om te (h)erkennen wat er gebeurt en ons geduld te hebben.

Hoewel de focus van Elisabeth Kübler-Ross op stervensbegeleiding lag, zijn de vijf fasen herkenbaar in elke emotionele reactie op elk persoonlijk trauma en elke traumatische verandering. Jacques en Wanda vertellen aan de hand van de vijf fasen van Kübler-Ross de weg die zij ieder voor zich gegaan zijn bij hun op orde komen met

het verlies of misschien wel niet op orde komen, want ook al ziet het leven er op een bepaalde manier weer geordend uit, het kan toch zijn dat druk om het goed te verwerken, veel laat liggen. Hun beschrijving is - hoe persoonlijk ook - belangrijk. Het geeft - in ons geval - ouders, slachtoffers en achterblijvers inzicht in hoe ingewikkeld het is om klaar te komen met waar je eigenlijk nooit mee klaar had willen komen.

Fase 1: Ontkenning

'Dit gebeurt niet bij mij.'

Ontkenning is een bewuste of onbewuste weigering om de realiteit onder ogen te zien. Het is een natuurlijke vorm van zelfbescherming. Het helpt om zelf te bepalen in welk tempo het verdriet wordt toegelaten. Je laat niet meer binnen dan je aankunt. Sommige mensen blijven echter opgesloten in deze fase. (Elisabeth Kübler-Ross)

'Woede is een soort boodschapper die ons verklaart dat we niet klaar zijn voor de verwonding. Als we verwondingen oplopen en er niets aan doen, groeit onze woede'

Jacques Beemsterboer: 'De situatie thuis noopt controle te blijven houden. Om mij heen zie ik echtgenote en dochter instorten. Ikzelf versteen, in de zin van: ik word gegrepen door gevoelens. Mijn ratio neemt het over en schakelt mijn gevoel volledig uit. Wat er werkelijk aan de hand is, onze jongste dochter Nadine op gruwelijke wijze vermoord door onze (ex) schoonzoon, is gehuld in een vlaag van onwerkelijkheid. Dit kan ons niet

Zij: 'Nadine loslaten... Ze is en blijft deel van mijn leven!'

gebeuren!! Ik benut mijn onbegrip, ik voel een soort ongekende kracht en ga aan de slag. Mijn beroep is tenslotte uitvaartverzorging, ik ga letterlijk aan het werk. De liefde voor mijn beroep is groot en ik stort mij op de taak, mijn directe omgeving in verbijstering achterlatend. Collega's uit het vak hielden aan de uitvaart te leiden, maar daar is voor mij geen denken aan. Dit doe ik en niemand anders, hetgeen geschiedt. De media dienen zich aan. Naar wij vernamen maakten zij al opnames op plaats delict voordat wij op de hoogte waren van het overlijden van Nadine. We laten het toe, de dagen na de moord zijn wij druk met het te woord staan van verslaggevers. 's Avonds bekijken wij hand in hand op de bank de resultaten van onze inspanningen. Wij staan niet toe dat het geweld onopgemerkt voorbij gaat. Zo breed mogelijk brengen wij het, vanaf 'dag één' tot vandaag, voor het voetlicht.'

Wanda Beemsterboer: 'Dit is niet waar en tegelijk realiseer ik mij dat niets ooit meer hetzelfde zal zijn. Ik ben volledig in shock. Ik zit versteend aan tafel, dagenlang, foto van Nadine binnen handbereik. Af en toe wordt er een stukje fruit, een stukje brood in mijn mond gestopt. Een glas water, een kop thee... ik proef niets. Er is ook niets meer, alleen dat verstilde gevoel. Dit wil ik niet, dit is niet mijn leven. Er zijn veel mensen om ons heen. Helpende handen, ik ben ze dankbaar, achteraf. Beelden komen langzaam terug, ik duw ze weg. Ze blijven komen, traantje voor traantje komt de realiteit. Ik durf te voelen. Ik zit op haar kamer, ik schreeuw, ik huil en huil tot de leegte niet leger kan. Mijn kind is dood, ze is vermoord....'

Fase 2: Woede

'Waarom met mij?' Als de waarheid tot iemand is doorgedrongen ontstaat er vaak boosheid. In deze

Wanda en Jacques Beemsterboer (Foto: Arenda Oomen)

periode was ik moeilijk te benaderen. (Elisabeth Kübler-Ross)
Jacques: 'Voor Boosheid is geen ruimte, evenals wraakgevoelens. Ik beschouw het als verloren energie. Nadine is overleden, de dader zit vast en zal worden berecht. Dat proces wil ik wel volgen en alles van weten. We schakelen een advocaat in om alle ins en outs te kennen. De persoon van de

dader hansen wij onbewust uit onze gedachten. Ik concentreer me op de ontstane situatie en laat mij niet afleiden. Er is inmiddels door vrienden van Nadine een dvd op de markt gebracht, het aflopen van TV en radiostudio's - het geven van interviews - gaat mede daardoor overkort door. Er komt een geldstroom op gang. De opgerichte stichting 'de Nadine Foundation'

Hij: 'Ik vermoed dat ik de moord nooit écht zal kunnen aanvaarden of verwerken'

in de stichting, onbewust. Het negatieve omzetten in positieve daden. Haar positivisme, haar dromen waarmaken. Soms word ik boos om een kleinigheidje. Zit daar een stuk frustratie achter? Ik weet het niet. Onze dochter is vermoord, dat is onomkeerbaar. Mijn verdriet overleegelt mijn woede...'

Fase 3: Marchanderen 'Ik beloof een betere persoon te worden als...'

In deze fase probeer je te onderhandelen. Je beloofst het één te doen als er iets anders tegenover staat. Je denkt bijvoorbeeld: 'Als ik vanaf nu heel aardig ben voor iedereen, dan kan ik vast mijn andere kind nog wel goed zien opgroeien.' Veelal is de hoop (op herstel) een grote drijfveer. (Elisabeth Kübler-Ross)

Jacques: 'Nee, dit is helemaal niet aan de orde. Ik voel mij gemotiveerd en gedreven door wie mijn vermoorde kind was. Hoe zij in het leven stond, haar vooruitzichten waren zeer immers zeer hoopgevend. In mijn gedachten zou zij hoe dan ook zoals ik haar van jongs af aan bezig zag, op school, de sport (atletiek, later streetdance), met baantjes, haar vriendenkring, van haar toekomst een succes hebben gemaakt. Juist hierdoor laat ik mij inspireren en niet van de wijs brengen door tegenslagen. Ons andere kind (Jacqueline) is zeker een punt van aandacht. Ik realiseer mij dat er op sommige momenten meer/andere aandacht gaat naar Nadine dan naar haar. Mij hiervan ter degen bewust te zijn, is slechts een goede stap, maar ik zie dat er door mijn echtgenote ook daadwerkelijk aandacht

Fase 4: Verdriet en depressie 'Ik geef het op.'

Wanneer je de realiteit begint te accepteren, komen gevoelens van verdriet, spijt, angst en onzekerheid naar boven. Vaak dienen ook verliezen uit het verleden zich weer aan. Je bent bijna niet meer te bereiken. Je hebt behoefte aan het steeds weer uiten van het verdriet. Op de bodem van mijn verdriet ligt woede. Onderdrukte woede is soms de oorzaak van een depressie. (Elisabeth Kübler-Ross)

Jacques: 'Verdriet om het verlies van Nadine. Dat zij, door toedoen van één persoon, niet meer in de gelegenheid is om van haar leven een succes te maken, dat doet mij verdriet. Haar blijde lach, haar prachtige stralende ogen en alles wat zij vertegenwoordigde, het is weg. Ik koester mijn verdriet, er zit gevoel van liefde in verdriet en gemis. Depressie is geen sprake van. De dood van Nadine en alle daaruit voortvloeiende activiteiten hebben ook veel tot stand gebracht, het gaf mij dagelijks redenen om uit mijn bed te klauteren en er weer tegenaan te gaan. Woede zal er diep van binnen vast zijn, maar ik laat het zitten waar het zit.'

Wanda: 'Verdriet, ja. Depressie, nee. Het verdriet is er altijd. Mijn band met Nadine was intens. Mijn liefde voor haar onmetelijk. Ik zag of sprak haar dagelijks. We deelden heel veel. Natuurlijk is 't verdriet een onbrekbare draad in mijn leven geworden. Ik zou niet anders willen. Ze is deel van mijn leven en zal dat altijd blijven. Ik heb het verdriet en haar dood in mijn leven verweven.'

Fase 5: Aanvaarding 'Ik ga verder met mijn leven.'

Je hebt voldoende tijd en ook enige hulp gehad om door de genoemde fasen te gaan. Je begint de realiteit te accepteren. Er komt berusting en je kunt onthechten, loslaten. Loslaten is niet hetzelfde als vergeten. Het is het verlies een plaats geven in het leven en verder gaan. (Elisabeth Kübler-Ross)
Jacques: 'Er zijn inmiddels bijna 12 jaren verstreken. Dit lijkt lang, maar ze zijn omgevlogen. Soms heb ik het gevoel dat ik kan aanvaarden dat er iets vreselijks is gebeurd, dat onze geliefde dochter van ons is afgenomen. Ik houd mezelf voor dat in deze wereld steeds verschrikkelijke dingen gebeuren, dat zal altijd zo zijn. Sla de kranten er maar op na.

Is aanvaarding/vergeving mogelijk? Maar, heel diep van binnen? Als ik mij die ene persoon in gedachten neem die dat enorme leed heeft veroorzaakt, kom ik er niet omheen dat ik hoop dat hij erg veel last heeft van zijn daad. Ik vermoed dat ik de moord op mijn dochter Nadine nooit écht zal kunnen aanvaarden/verwerken.'

Wanda: 'Ik ben in therapie geweest. Ik praat veel over Nadine. Dat helpt om verder te gaan. Mijn vader nam 't woord 'aanvaarden' vaak in zijn mond. Het werd een soort mantra, dat hielp hem. Ik geloof daar ook in. Nadine haar dood is niet terug te draaien. Hoe we ons best ook doen met onze stichting. Het schrijven van mijn boek 'Mam, ik bel je zo terug' heeft ook geholpen om niet ten onder te gaan aan haar dood. Uiten van je gevoelens, op wat voor manier dan ook.

'Ik word gegrepen door gevoelloosheid. Een glas water, een kop thee... ik proef niets'

Noodzakelijk voor mij. Samen zijn met Jacques, praten, elkaar blijven begrijpen. Het is een intensief proces. Ik ben absoluut weer in staat om te genieten van mijn leven. Ik koester wat ik nog wel heb en dat is veel. De sterke band met mijn andere dochter, Jacqueline. Haar twee dochtertjes, onze kleinkinderen. We genieten er samen enorm van. Ja, ik ga absoluut verder met mijn leven. Zet mij in voor de stichting. Ben mij er enorm bewust van dat het zomaar afgelopen kan zijn, zomaar totaal anders kan lopen dan ik voor ogen had. Veel ondernemen én een stukje rust inboewen. Ik tel mijn zegeningen. Maar, Nadine loslaten.... Ze is en blijft deel van mijn leven!'

Zie ook pagina 23

vraagt om beleid, er volgen vergaderingen en gesprekken met beleidsmedewerkers van diverse overheden, lokaal en landelijk. Ik aanvaard de gedachte dat diep van binnen bij mij een ongekende boosheid zal zitten, maar ik kan/wil er geen contact mee maken. Mocht het zich op een dag aandienen, zal ik er dan wel mee moeten dealen.'

Wanda: 'Waar blijft de woede. Waar is de razernij die ik zou moeten voelen? Ik voel alleen intens verdriet. Het missen van mijn kind, de pijn. Ik voel dat overal in mij. Misschien zet ik de woede om in actie? Het vervaardigen van de dvd 'Nadine, Inspired by You' bleek het startschot voor de oprichting van onze stichting 'de Nadine Foundation'. We laten haar voortleven

aan wordt besteed. Dat stelt mij gerust.'

Wanda: 'Nee, dit gevoel herken ik totaal niet. Ik ben simpelweg dankbaar dat ik nog een prachtige dochter heb. Ik heb veel contact met haar. We steunen elkaar in ons verdriet. Ik praat veel over Nadine. Onze stichting breidt zich uit. Dat geeft voldoening.'

Elisabeth Kübler-Ross,
Zwitser - Amerikaanse
psychiater.

Ze studeerde als arts af in Zwitserland en werd vooral in Amerika beroemd om haar pionierswerk rond stervensbegeleiding en de verschillende fasen van rouwverwerking.